Valsts policijas Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes (ENAP)

Noziedzīgi nodarījumi Eiropas Savienības fondu projektu īstenošanā

2013 gads

ENAP plāno, organizē, koordinē un veic pasākumus tādu noziedzīgu nodarījumu novēršanai, atklāšanai, kas saistīti ar:

- tautsaimniecības interešu ievērojamu apdraudējumu nolūkā nodarīt mantiskus zaudējumus vai kaitējumu ar likumu aizsargātām interesēm un tiesībām;
- sistemātisku darbību nolūkā nelikumīgi gūt peļņu;
- tirgus deformāciju, kas saistīta ar negodīgas konkurences radīšanu;
- ekonomiskas stabilitātes informatīvo sistēmu apdraudējumu.

ENAP kompetence

- starpreģionu;
- starptautiskas nozīmes;
- sabiedrībā plašu rezonansi noziedzīgi nodarījumi, kas apdraud ekonomiskās sistēmas stabilitāti un tautsaimniecības intereses.

Noziedzīgu nodarījumu joma, kas ietilpst ENAP kompetencē

- Eiropas Savienības fondu līdzekļus;
- komersantu/komercsabiedrību saimnieciskās darbības jomā;
- finanšu instrumentu tirgū un kredītiestāžu jomā;
- tirdzniecības un pakalpojumu jomā;
- preču nelegālas aprites jomā;
- kibernoziegumu jomā;
- intelektuālā un rūpnieciskā īpašuma tiesību aizsardzības jomā;
- dabas vides jomā;
- amatnoziegumi, korupcija privātajā sektorā;
- valsts institūciju dienestā, ja noziedzīgs nodarījums saistīts ar ENAP kompetencē ietilpstošu noziedzīgu nodarījumu.

ENAP sadarbība

- tiesību aizsardzības iestādes;
- citas valsts pārvaldes un pašvaldību iestādes;
- nevalstiskās organizācijas;
- privātpersonas.

ENAP saņemtie iesniegumi

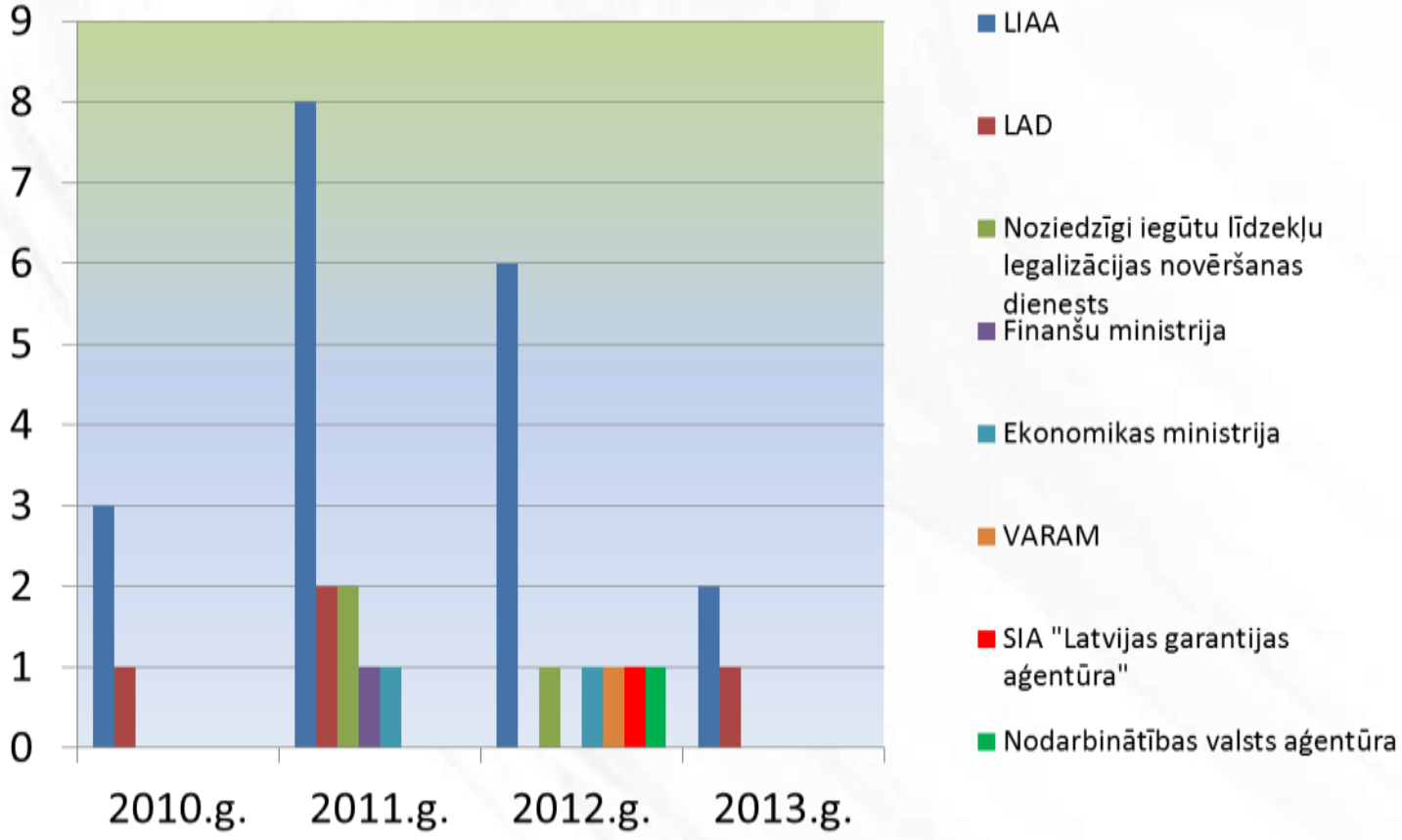

ENAP uzsākto, kriminālvajāšanai nosūtīto un izbeigto kriminālprocesu (KP) skaits

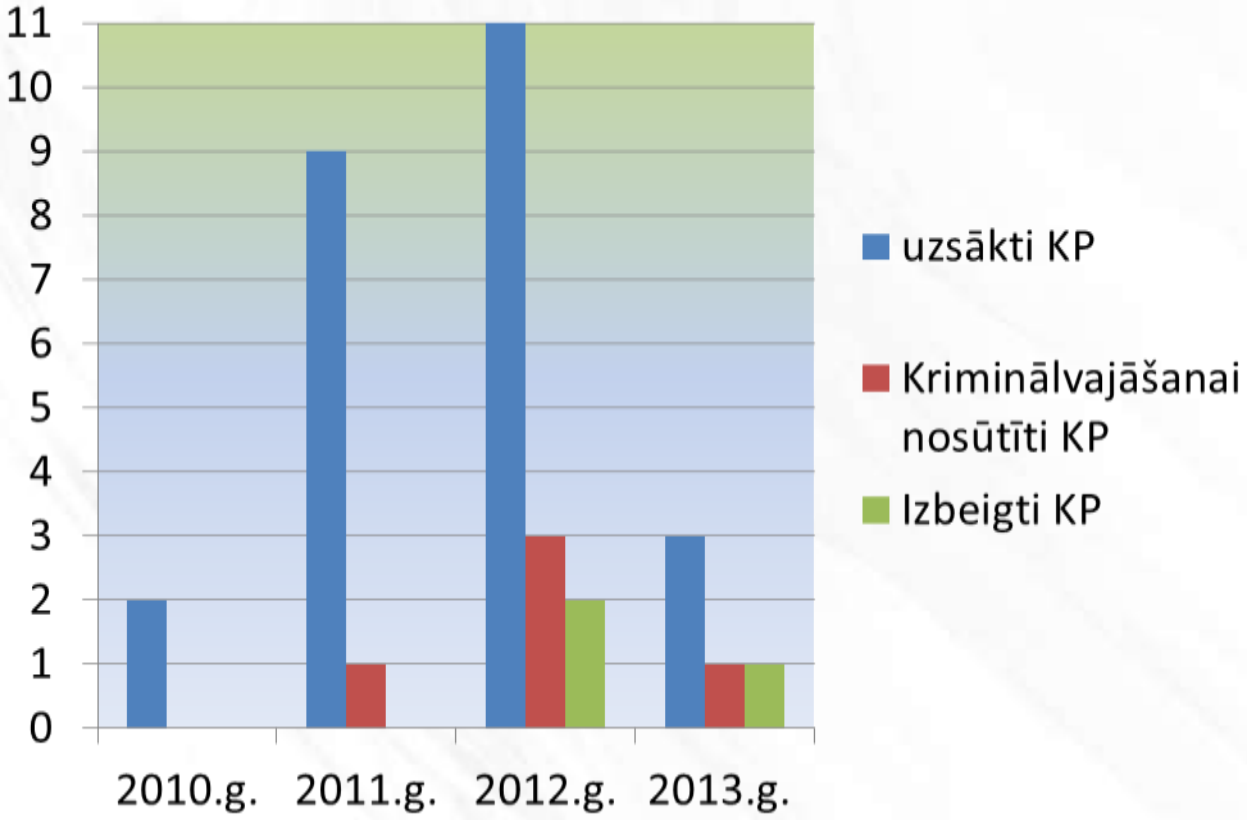

Noziedzīgi nodarījumi, kas saistīti ES fondu izkrāpšanu ir komplicēti ar to, ka:

- ar šāda veida noziedzīgiem nodarījumiem nodarbojas organizētas grupas;
- izmeklēšanu ievērojami apgrūtina rūpīgā noziedzīgo nodarījumu maskēšana aiz dažādiem saimnieciskiem dokumentiem (vienošanās, pirkuma-pārdevuma līgumi, aizdevuma līgumi u.c.);
- liela apjoma finanšu līdzekļu pārskaitījumu analīze vairākos kredītiestādes kontos;
- krāpšanas shēmās visbiežāk tiek iesaistīti komersanti no Polijas, Igaunijas, Lielbritānijas, Vācijas, Kanādas un beznodokļu vai zemu nodokļu ārzonas kompānijas.

Līdz ar to šādu noziegumu atklāšana prasa lielus resursus un ir laikietilpīga, jo gandrīz visas izmeklēšanas darbības jāveic izmantojot starptautisko sadarbību un lūdzot tiesisko palīdzību iesaistīto valstu tiesību aizsardzības iestādēm.

Vidējais izmeklēšanas ilgums 1,5-2 gadi.

Krāpšanas izpratne ES fondu apguves laikā

LR Kriminālllikuma 177. panta (krāpšana) dispozīcija paredz kriminālatbildību ‘’par svešas mantas vai tiesību uz šādu mantu iegūšanu, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos vai ar viltu’’.

Mantas iegūšana (mūsu kriminālprocesos - nauda) krāpšanas ceļā izpaužas tādējādi, ka vainīgais apmāna cietušo (ES finanšu līdzekļu pārdales un kontroles institūcijas), kura valdījumā atrodas manta un apmānītais, būdams maldināts, mantu vai arī tiesības uz mantu šai personai atdod labprātīgi, uzskatot, ka tā viņam pienākas.

- noziedzīga nodarījuma (NN) objekts – cietušā mantiskās intereses;

- NN objektīvā puse – maldināšana un viltojums par projekta patieso stāvokli:
  - projekta priekšmeta vērtība vai būvniecības apjomi;
  - fiktīvs piegādātājs, starpnieks;
  - viltoti tehnikas, iekārtu izcelsmes sertifikāti.

Krāpšanu ES fondu apguves laikā visbiežāk izplatītās shēmas

- fiktīvi palielina tehnikas cenu, saņemot ES līdzfinansējumu, starpību izmaksa pircējam;
- sadārdzina (100 vai pat 1000 reizes) projekta priekšmetu, būvniecības tāmes un ar apļveida pārskaitījumiem maldina institūcijas par to patieso vērtību;
- vilto informāciju par projekta priekšmetu, piemēram, lētāko iekārtu uzdod par dārgāko, viltojot tās izcelsmes sertifikātus;
- pieprasa ES finansējumu par neizdarītiem darbiem, piestādot viltotus dokumentus.

Piemēri no izmeklēšanas prakses

- **SIA ‘’Latplast recycling solutions’’ projekts: ‘’ Termoplastisko kompozītmateriālu ražošanas kompleksa izveide’’ (LIAA): Fabula:** 2011. gada 07. februārī tika uzsākts kriminālprocess Nr. 11816001311, kas kvalificēts pēc Krimināllikuma 15.panta 4.daļas un 177.panta 3.daļas – krāpšanas mēģinājums par SIA ‘’Latplast recycling solutions’’ amatpersonu iespējamām krāpnieciskām darbībām attiecībā pret Valsts aģentūru ‘’Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra’’ (turpmāk LIAA), ar mērķi izkrāpt ERAF finansējumu LVL 2 181 800 apmērā, iesniedzot falsificētus maksājuma dokumentus.

Kā izpaudās noziedzīgās darbības: SIA ‘’Latplast recycling solutions’’ amatpersonas iesniedz LIAA divus maksājuma pieprasījumus par ERAF atlīdzināmo līdzekļu pieprasīšanu, pamatojot uzņēmuma ar projekta realizāciju saistītus izdevumus ar falsificētiem un fiktīviem dokumentiem.

- pieprasījums par iekārtu iegādi – pieprasot 1 980 300 LVL.
- pieprasījums par būvniecības un rekonstrukcijas darbiem – pieprasot 201 500 LVL.

LIAA tika iesniegti kontu izraksti, kuri apliecināja, ka uzņēmums 100% samaksājis par iekārtām un būvniecības darbiem. Atklāts, ka reāli iekārta nav tikusi piegādāta un būvniecības darbi nav veikti. Savukārt nauda, kas projekta ietvaros pārskaitīta piegādātājam un būvdarbu veicējam apļveida pārskaitījumu veidā tika atgriezta atpakaļ.

Rezultāts

2013.gada 1. martā Rīgas pilsētas Centra rajona tiesa pieņēma spriedumu kriminālprocesā Nr. 11816001311 notiesājot noziedzīgā nodarījuma organizētāju ar naudas sodu 7 000 LVL apmērā un noziedzīgā nodarījuma izpildītāju – SIA ‘’Latplast recycling solutions’’ valdes locekli ar naudas sodu 5 000 LVL apmērā.

- **<u>SIA ‘’NIL Industry’’ projekts: ‘’Kurināmo brikešu ražošanas līnijas iegāde’’ (LAD):</u>**

<u>Fabula:</u> 2011. gada 07. februārī tika uzsākts kriminālprocess Nr. 11816001211 par SIA ‘’NIL Industry’’ amatpersonu iespējamām noziedzīgām darbībām (krāpšanas mēģinājumu lielos apmēros personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, pretendējot uz publisko finansējumu, realizējot projektu ‘’Kurināmo brikešu ražošanas līnijas iegāde’’, lauksaimniecības fonda ietvaros.

Kā izpaudās noziedzīgās darbības: SIA ‘’NIL Industry’’ amatpersonas iesniedzot maksājuma pieprasījumu, pieprasīja no LAD publiska finansējuma daļu LVL 97 405,20 apmērā, pamatojot to ar darījuma dokumentiem par līguma īstenošanu, apzinoties, ka nav izpildīti līguma nosacījumi un darījums ir veikts izskata pēc, tādējādi apzināti maldinot valsts amatpersonas. Proti, projekta ietvaros tika iegādāta projektam neatbilstoša iekārta, kas ir krietni lētāka par norādīto, uzdodot to par īsto.

Rezultāts

2012. gada 16. martā Jelgavas tiesa pieņēma spriedumu kriminālprocesā Nr. 11816001211 notiesājot noziedzīgā nodarījuma organizētāju ar naudas sodu 8 000 LVL apmērā un noziedzīgā nodarījuma izpildītāju ar brīvības atņemšanu un 5 gadiem nosacīti, bez mantas konfiskācijas.

ES fondu izkrāpšanas tendences ENAP redzējumā

ENAP vērojams, ka salīdzinoši 2012. gadā un 2011. gadā uzsākto kriminālprocesu, kas saistīti ar ES fondu finanšu līdzekļu izkrāpšanu, skaits nav būtiski mainījies (2012. gadā uzsākti 11 KP; 2011.g. – 9KP), tas skaidrojas ar to, ka:

- tiek veikta cieša sadarbība ar ES fondu kontrolējošām iestādēm;
- pieaug ES fondu kontrolējošo iestāžu kompetences līmenis šajā jomā;
- ar masu mediju palīdzību iedzīvotāji tiek informēti par ENAP darbības rezultātiem.

Pasākumi cīņai ar ES fondu līdzekļu izkrāpšanu

- plānots turpināt sadarbību un informācijas apmaiņu ar ES fondu kontrolējošām iestādēm;
- plānot un veikt operatīvos un preventīvos pasākumus, lai mazinātu ES fondu līdzekļu izkrāpšanas gadījumus;
- šie noziedzīgie nodarījumi atzīti par izmeklēšanas prioritāti Valsts policijā;
- lai pastiprinātu izmeklēšanas efektivitāti izveidota informācijas apmaiņa ar reģioniem;

Uzskatām, ka tendence nemainīsies un arī turpmāk tiek prognozēts, ka uzsākto kriminālprocesu, kas saistīti ar ES fondu līdzekļu izkrāpšanu, skaits paliks nemainīgs 10-13 kriminālprocesu robežās.

Paldies par uzmanību!

Dmitrijs Novickis

dmitrijs.novickis@vp.gov.lv
+371 67208571

VALSTS
POLICIJA